واقعه

از اداره تعلیمات اکابر تا نهضت سوادآموزی

۷ دی سالروز تشکیل نهضت سوادآموزی به فرمان امام خمینی(ره) است

در تاریخ ایران نخستین سازمانی که به‌طور رسمی برای باسواد کردن بزرگسالان تاسیس شد، اداره تعلیمات اکابر بود. این اداره از سال ۱۳۱۵ شمسی شروع به کار کرد و بر پایه قانون موظف شد در تمام مدارس روزانه و کلاس‌های شبانه کلاس‌های مخصوص باسواد کردن بزرگسالان را دایر کند. اداره تعلیمات اکابر یکی از ادارات وزارت معارف به‌شمار می‌رفت که رئیس آن از طرف وزیر معارف انتخاب می‌شد. فعالیت کلاس‌های اکابر تا شهریور ۱۳۲۰ یعنی تا زمان سقوط رضاخان ادامه داشت و در این تاریخ کلاس‌ها منحل شدند. در فاصله سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۵ برداشت تازه‌ای از آموزش بزرگسالان با عنوان تعلیمات اساسی در جهان مورد توجه قرار گرفت. سازمان علمی، فرهنگی، تربیتی ملل‌متحد، یعنی یونسکو بنیانگذار این تفکر بود و برای نخستین‌بار برنامه‌ای آزمایشی را در کشورهای مصر، هندوستان، فیلیپین و مکزیک به اجرا درآورد. دولت ایران در سال ۱۳۲۳ تصمیم گرفت این برنامه را به‌طور مستقل اجرا کند. از این روهیاتی به هندوستان اعزام شد. پس از بازگشت این هیات و با استفاده از تجارب آنها برنامه‌ای به‌طور آزمایشی در چند استان کشور به مرحله اجرا درآمد. برای اجرای این برنامه از هر استان، چهار شهرستان و از هر شهرستان یک روستا در نظر گرفته شد. پس از انتخاب روستاهای مورد نظر، افرادی با نام مربی تعلیمات اساسی از میان معلمان محلی هر استان انتخاب شدند تا پس از کارآموزی به روستاهای محل ماموریت خود بروند. پس از انقلاب اسلامی و در هفتم دی ۱۳۵۸ - یعنی دقیقا ۴۱ سال پیش - امام خمینی(ره) فرمان تشکیل سازمان نهضت سوادآموزی با هدف باسواد کردن خیل عظیم بی‌سوادان کشور را صادر کرد. امام(ره) به منظور تقویت برنامه‌های سوادآموزی حجت‌الاسلام محسن قرائتی را به‌عنوان نماینده خویش در این سازمان منصوب کرد. قرائتی پس از آن ریاست این سازمان را نیز بر عهده گرفت که این مسؤولیت تا اسفند ۱۳۸۹ ادامه داشت. در سال ۱۳۶۳ دولت با هدف تقویت و توسعه برنامه‌های مبارزه با بی‌سوادی در کشور، اساسنامه سازمان را به تصویب مجلس رساند که در آن وظیفه اصلی نهضت آموزش بزرگسالان در حد خواندن و نوشتن و آموختن حساب با استفاده از ابزارهای هنری و تشویق و ترغیب بی‌سوادان و کم‌سوادان در یادگیری بیشتر جمعیت بی‌سواد کشور تعیین شد.

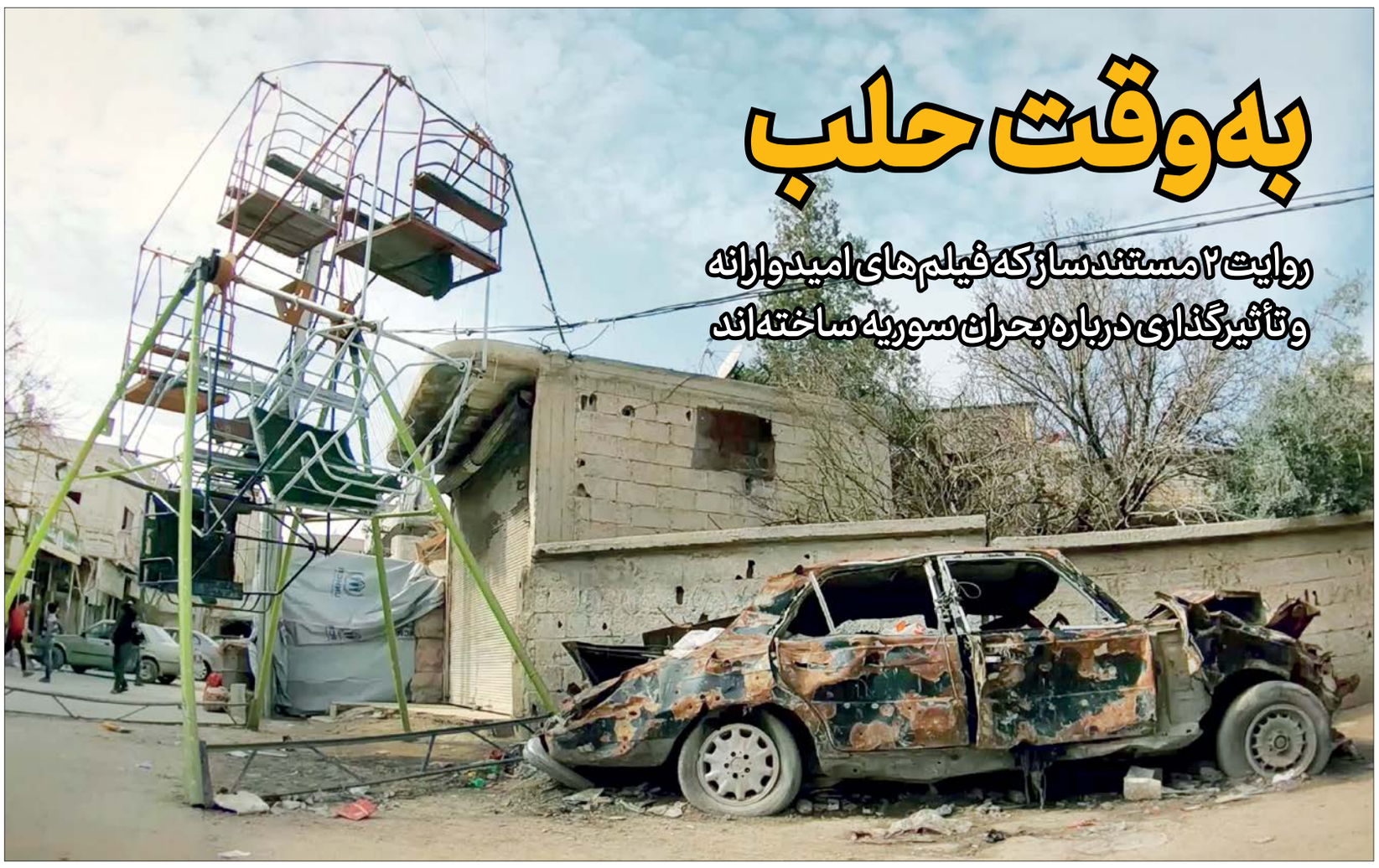

به‌وقت حلب

روایت ۲ مستند ساز که فیلم‌های امیدوارانه و تأثیرگذاری درباره بحران سوریه ساخته‌اند

مستند «هجده هزار پا» جایزه فیلم برتر شبکه مستند و تندیس طلایی شهید آوینی سینما حقیقت را به دست آورده است

۱۰

۹۹؛ سال هنر و ادبیات متعهد

وقوع وقایع اجتماعی، اقتصادی و سیاسی متعدد در سال جاری باعث شد هنرمندان و اهالی ادبیات بیش از گذشته نسبت به پیرامون‌شان حساسیت و واکنش نشان دهند

امید رحمانی
فرهنگ

همواره بحث بر سر ادبیات و هنر متعهد و نزاع هنرمندان متعهد با باورمندان به هنر و ادبیات صرف مطرح بوده است؛ در این سلسله بحث‌ها، آنچه محل بحث قرار می‌گرفته و به‌عنوان ارزش از سوی هنرمندان متعهد مطرح می‌شده، حساسیت هنرمند نسبت به وقایع اجتماعی و امور سیاسی پیرامونش بوده است. حالا البته مدت‌هاست تنور چنین منازعه‌ای، داغ نیست و دو طرف، با یافتن منطق‌هایی مشخص همدیگر را اقناع کرده‌اند. اما به نظر می‌رسد جدای از این اقناع، دلایل دیگری هم در پذیرش بی‌چون‌وچرای لزوم حساسیت هنرمندان به جامعه و سیاست مطرح است. تردیدی نیست که ما در چند سال اخیر، بیش از پیش با مصادیق هنر متعهد روبه‌رو بوده‌ایم. این ادعا را به این اعتبار می‌توان مطرح کرد که کار و بار بسیاری از اهالی هنر و ادبیات به «واکنش» نشان‌دادن به وقایع پیرامون‌شان ربط وثیق پیدا کرده است. اساسا هنر و ادبیاتی که گیرنده‌هایش حساس است، با واکنش است که بروز و ظهور پیدا می‌کند. در سال‌های اخیر، اهالی ادبیات و هنرمندان بیش از پیش به واکنش‌نشان‌دادن روی‌آورده‌اند. شاید بگویید با توجه به ناملایمات اقتصادی و اجتماعی مستقر در جامعه، هنرمندان هم مثل دیگر اقشار، با ماجراها درگیرتر شده‌اند. بله، از قضا این حرف کاملا درست است. گسترش رسانه‌های جدید و در اختیار قرار گرفتن سهل‌تر و سریع‌تر انواع و اقسام خبرها، ما را بیش از پیش در معرض خبر قرار داده است و از این رو عده‌ای معتقدند ناملایمات بیشتر نشده‌اند بلکه این گسترش رسانه‌های نوظهور اجتماعی است که سبب شده ما بیش از پیش از جزئیات همه چیز اطلاع پیدا کنیم. به هر حال به نظر می‌رسد ما حالا دست‌کم به لحاظ کمیت، با رواج ادبیات و هنر واکنشی مواجهیم. البته در این میان این نکته را هم نباید از نظر دور داشت که همین رسانه‌های نوظهور بوده‌اند که باعث شده‌اند این واکنش‌ها بیش از پیش در معرض اطلاع ما قرار گیرند. این سال‌های هنر و ادبیات ایران را باید سال‌های مشارکت هنرمندان در واکنش به امور مختلف دانست. سال‌هایی که هنر واکنش‌گرا هر چه بیشتر از دامان سفارش بیرون جست و خودجوش شد.

سال پرهیاهو برای هنر مسکوت

هنر و ادبیات ایران در سالی که همه‌اش با اعمال محدودیت‌های اجتماعی برای جلوگیری از شیوع گسترده‌تر ویروس کرونا گذشت و در این میان تقریبا همه فعالیت‌های هنری و ادبی را مسکوت گذاشت، به لحاظ واکنش به رویدادها پررونق بود. اگر رویدادهای مهم اجتماعی و سیاسی همین یک‌سال اخیر را مرور کنیم درمی‌یابیم که وقوع هریک از آنها طی یک سال، می‌تواند خوراکی مناسب برای تاریخ‌نگاران باشد تا صفحه‌ها درباره‌شان بنویسند. حالا حسابش را بکنید این همه رویداد تنها مربوط به همین یک سال باشند. خب، چنین میدان گسترده‌ای از اخبار اجتماعی و سیاسی، هنرمندان را از پستوهایشان بیرون می‌کشد و با خود همراه می‌کند. بدیهی است. نگاهی به فهرست نمایشگاه‌های هنری در واکنش به سیاست‌های اسلام‌هراسانه فرانسه، آثار کارتونیست‌ها در واکنش به اتفاقات بین‌المللی یا حتی آثار سینماگران به‌ویژه در همین جشنواره اخیر فیلم حقیقت درباره شیوع ویروس کرونا - به‌عنوان مهم‌ترین چالش جهانی مردم - نمونه‌هایی مبین این مدعاست. حالا هم خبر می‌رسد که چند فیلم داستانی نیز درباره کرونا در ایران در حال ساخت است. علاوه‌براین کتاب‌هایی را که رد پای واضح این روزهای ما در آنها پیداست کم نیستند. اشعاری که به مناسبت شهادت شهید محسن فخری‌زاده سروده شد یا شاعرانی که برای فاجعه تروریستی دانشگاه کابل سنگ تمام گذاشتند. موجی که اهالی موسیقی برای تشکر از کادر درمان بیمارستان‌ها شکل دادند و این‌گونه به ستایش آنها که جان را مقابل این ویروس سپر کرده‌اند برخاسته‌اند و ... . و البته که اینها تنها بخشی از عمده فعالیت‌های هنرمندان و اهالی ادبیات در سال جاری بوده است؛ سالی که هنوز به پایان نرسیده است و امیدواریم در این فصل پایانی، اگر قرار باشد هنرمندان و ادبیاتی‌ها به رویدادی به‌صورت هنری و ادبی واکنش نشان بدهند، مربوط به رویدادهای تلخ و ناگوار نباشد.

تبار هنر واکنشی از انقلاب تا دیوارنگاره ولی‌عصر(عج)

یکی از مصادیق شهریِ واکنش هنری به وقایع پیرامونی در سال‌های اخیر، دیوارنگاره میدان ولی‌عصر(عج) تهران بوده است. این دیوارنگاره بزرگ، گاه‌به‌گاه با طراحی یا نقاشی جدیدی به‌روز می‌شود و این گاه‌به‌گاه را اغلب، نوار زمانِ رویدادهاست که تعیین می‌کند. رویدادهایی که در سال ۹۹ نیز به مانند سال‌های پیش و چه‌بسا بسیار بیشتر از سال‌های گذشته، آن بیلبورد بزرگ را وادار به واکنش کرده‌اند. البته نمی‌خواهیم ادعا کنیم دیوارنگاره بزرگ میدان ولی‌عصر(عج)، کل بضاعت هنر واکنش‌گرای ماست که طبعا چنین نیست و نمی‌خواهیم بگوییم این بیلبورد است که امر واکنش را زنده نگاه داشته است، نه! کاهلانه هم هست اگر بخواهیم تاریخ هنر و ادبیات واکنشی پس از انقلاب را بررسی کنیم و به این دیوارنگاره جوان برسیم. بدیهی است که وقوع انقلاب اسلامی و پس از آن بروز جنگ تحمیلی، به‌عنوان دو عامل بسیار مهم، برسازنده حجم بزرگی از هنر و ادبیات متعهد واکنش‌گرا بوده‌اند. هنر و ادبیات انقلاب با آن آثار درخشان اواخر دهه ۵۰ و دهه ۶۰ هنوز بر تارک هنر متعهد ما می‌درخشد و آثارش چه به لحاظ کمیت و چه کیفیت هنوز درخشان است و مدام در خاطره‌ها زنده می‌شود. بنابراین اگر بخواهیم هنر واکنش‌گرای ایران را دست‌کم در چهار دهه اخیر تبارشناسی کنیم باید به همان سال‌های آغازین وقوع انقلاب بازگردیم و پس از آن سری به هنر و ادبیات پردامنه و قطور دفاع مقدس بزنیم و از آنجا هم جلوتر بیاییم و دیگر بزنگاه‌ها را بررسی کنیم و سپس به سال‌های اخیر و ازجمله همین دیوارنگاره میدان ولی‌عصر(عج) برسیم. با این حال ناگفته پیداست که این دیوارنگاره به‌عنوان یکی از خصیصه‌نماهای هنر واکنش‌گرای ارزشمدار در چند سال اخیر باعث شده، چشم شهر به واکنش هنری به وقایع سیاسی و اجتماعی عادت کند. لابد هنرمندان بسیاری هم از زیر آن بیلبورد بزرگ رد شده‌اند.

واکنش هنری به سالگرد شهادت حاج‌قاسم

به‌اضافه این‌که

نخستین سالگرد شهادت سردار قاسم سلیمانی نزدیک است؛ واقعه‌ای که سال گذشته نیز موجی از واکنش‌های هنری و ادبی را به دنبال داشت. حالا از گوشه و کنار خبر می‌رسد که هنرمندان و اهالی ادبیات درصدد برپایی بزرگداشتی سراسری برای این شهید عزیز هستند؛ بزرگداشتی که در یک فرهنگسرا یا سالن برگزاری اجتماعات بلکه به وسعت کل ایران برگزار خواهد شد؛ شاعران با شعرهایشان، نقاش‌ها و طراح‌ها و اهالی هنرهای تجسمی با آثارشان و اهالی موسیقی هم با قطعه‌ها و موزیک‌ویدئوهایشان این سالگرد را گرامی خواهند داشت و از سویی خشم خود را نسبت به قاتلان او ابراز خواهند داشت.

کاغذ اخبار

جشنواره بین‌المللی پویانمایی تهران به‌دلیل همه‌گیری بیماری کرونا در سال ۱۴۰۰ برگزار می‌شود

کرونا بر پویانمایی هم تاثیر گذاشت

۲۲ سال پیش جشنواره پویانمایی تهران آغاز به کار کرد و هر دو سال یکبار میزبان انیمیشن‌های متنوعی از سراسر کشور و نیز انیمیشن‌سازانی از بهترین‌های جهان بود.

کسی فکرش را نمی‌کرد که این جشنواره دوسالانه هم گرفتار پاندومی بزرگ کرونا شود ولی شد.

به نقل از اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل کانون، دوازدهمین جشنواره بین‌المللی پویانمایی تهران به‌دلیل همه‌گیری بیماری کرونا در سال ۱۴۰۰ برگزار می‌شود.

این رویداد بین‌المللی قرار بود اسفند ۱۳۹۹ در مرکز آفرینش‌های فرهنگی هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برگزار شود که شیوع بیماری کرونا برگزاری آن را به سال آینده موکول کرد.

این در حالی است که پیشتر اعلام شده بود ۱۰۴۳ پویانمایی در بخش مسابقه بین‌الملل از ۸۵ کشور دنیا و ۴۵۹ اثر از هنرمندان ایرانی به بخش مسابقه ایران دوازدهمین جشنواره بین‌المللی پویانمایی تهران رسیده است. بر اساس این خبر، از نهم تیر تا پایان آبان ۱۳۹۹ در مجموع ۱۵۰۲ اثر در دوازدهمین دوره این دوسالانه به ثبت رسید. نام بسیاری از کشورهای صاحب‌نام در این عرصه همچون ژاپن، چین، فرانسه، اتریش، آلمان، نروژ، سوئد، ایتالیا، هلند، هند، برزیل، مکزیک، کره‌جنوبی، اسپانیا، لبنان، سوئیس و لهستان و شرکت‌های ترازاول جهان در بین این آثار به چشم می‌خورد.

بر همین اساس، آخرین مهلت برای ارسال آثار به بخش مسابقه ایران و بین‌الملل تا پایان آبان ۱۳۹۹ تعیین شده بود.

این جشنواره همچون دوره‌های گذشته در بخش‌های مسابقه ایران و بین‌الملل، خارج از مسابقه، نمایش ویژه و چشم‌انداز برگزار خواهد شد.

یادآوری می‌شود جشنواره بین‌المللی پویانمایی تهران از سوی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به صورت دوسالانه برگزار می‌شود.

دبیرخانه جشنواره در همین حال درباره تعویق این رویداد هنری توضیح داده است: «با توجه به تجربه‌های نه‌چندان موفق برگزاری مجازی رویدادهای سینمایی در جهان، اهمیت رعایت حق مؤلف و قانون کپی‌رایت از سوی کانون و درعین حال توجه به استانداردهای نمایش فیلم، از برگزاری جشنواره به‌صورت مجازی خودداری و تلاش می‌کنیم این جشنواره را در سال ۱۴۰۰ برگزار کنیم.

مجموعه‌ای از بهترین فیلم‌های پویانمایی سراسر جهان جهت نمایش در اختیار جشنواره دوسالانه پویانمایی کانون قرار گرفته ضمن این‌که دو جلد کتاب تخصصی ویژه این رویداد در حال ویراستاری است و برنامه‌ریزی نشست‌های تخصصی نیز صورت گرفته بود.»